

ชื่อวิทยานิพนธ์ : สภาพปัญหาจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค
ด้วยสมุนไพร กรณีศึกษา : หมอพื้นบ้านเขตอำเภอโพธิ์ชัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย : พระครูสุวรรณธรรมทิน (โพธิ์ชัยหล้า)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา โณ.ดร.,ป.ธ.๖,พธ.บ., ศศ.บ.,

M.A.,Ph.D (Pali & Theravada Buddhism)

: ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น, พธ.บ. (ปรัชญา), M.A. (Phil.),

Ph.D. (Phil.)

: ดร.ไพฑูรย์ สวนมะไฟ ป.ธ.๔, ศน.บ., M.A., Ph.D (Buddhism).

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มุ่งศึกษา ความเป็นมาและความสำคัญของหมอพื้นบ้าน ศึกษาถึง
จริยธรรมสำหรับหมอพื้นบ้าน และจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคด้วยสมุนไพร
ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมที่หมอพื้นบ้าน ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติแบ่งออก เป็น ๓
ประเด็นคือ ๑) ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของหมอพื้นบ้านมีพัฒนาการในการ
รักษาโรคของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการใช้อยู่สมุนไพรในการรักษาโรค มี
วิธีการสืบทอดด้วยการท่องจำจนขึ้นใจ ต่อมามีการจดบันทึกรวบรวมเป็นตำรายาต่างๆ เช่น
ตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ หมอพื้นบ้านได้ยึดหลักคำสอนในคัมภีร์ฉันทศาสตร์ซึ่ง
กล่าวถึงจริยธรรมของหมอพื้นบ้านไว้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน ๒) หมอ
พื้นบ้านสามารถนำหลักพุทธจริยธรรมที่สอดคล้องกับการรักษาโรคได้แก่ อกุศลมูล ๓
พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และยี่ดุษณีสมบัตินของผู้พยาบาลไข้ นำมาประยุกต์ใช้ ในการ
แก้ปัญหาด้านการรักษาโรค และการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องผลจากการที่ดำเนินตามหลัก
จริยธรรม ทำให้หมอพื้นบ้านเป็นที่ยอมรับของคนทั้งหลาย การที่หมอพื้นบ้านประพฤติ
ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นจริยธรรมก็จะเป็นเกาะ
ป้องกันอันตรายแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตามไม่ให้ประพฤติผิดจรยาบรรณวิชาชีพ และยังเป็น

การรักษาวัฒนธรรมด้านจริยธรรมของหมอพื้นบ้านไม่ให้เสื่อมสลาย ๓) ปัญหาจริยธรรมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคด้วยสมุนไพร ในปัจจุบันถือว่าเป็นปัญหาใหญ่เพราะเกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ ความเห็นแก่ตัว บางคนอยากจะเป็นหมอเพราะรายได้ดี แต่ขาดการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ประพฤติผิดศีลขาดจิตสำนึกในความเป็นหมอ มีความโลภเห็นแก่ได้

แนวทางแก้ปัญหายาจริยธรรมคือ จะต้องขอความร่วมมือทั้งภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนประชาชน ช่วยกันดูแล รักษาภูมิปัญญาอันล้ำค่าของคนไทย อย่าให้คนแอบอ้าง ไปเป็นช่องทางหาเงินในทางที่ผิดจริยธรรม หมอพื้นบ้านทั้ง ๓ ท่าน ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหายาจริยธรรมของหมอพื้นบ้าน ดังนี้ ๑) พ่อจารย์คำ ชูศรีทอง ยึดหลักการมี สติ และสัมปชัญญะ ๒) พ่อจารย์สุด ชำนาญมิ่ง ยึดหลักการมี พรหมวิหาร ๔ ๓) พ่อจารย์พุทธา โพธิ์ชัยหล้า ยึดหลักการไม่มี อคติ ๔ เป็นแนวทางเสนอแนะให้หมอพื้นบ้านประพฤติตาม

การรักษาโรคตามแนวทางของหมอพื้นบ้านทั้ง ๓ ท่านมีอยู่ ๒ แบบ คือ ๑) การรักษาโรคแบบดั้งเดิมคือ การรักษาโรคโดยอาศัยความรู้จากตำรา หรือ การเรียนสืบต่อกันมา ซึ่งมีใช้การรักษาแบบแพทย์แผนปัจจุบันเช่น ยาฝน ยาต้ม ยาแช่ ๒) การรักษาโรคแบบแพทย์แผนไทยคือ กระบวนการรักษาโรคอาศัยหลักวิชาการ ใช้เครื่องมือทางวิชาการแพทย์ วินิจฉัย และรักษาโรคตามขบวนการ อย่างมีระบบ

Thesis Title : Traditional doctors' Ethical code of treatment: A case study of herbal medicine doctors in Phochai district Roi-et province

Researcher : Phrakru Suwandhammatin (Dhammatinno)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Daosayam Vajirapabbo, Pali VI, B.A. (Thai), M.A., Ph.D. (Pali & Theravada Buddhism)

: Assist. Prof. Dr. Suwit Thongpan B.A.(Phi.), M.A.(Phi.), Ph.D.(Phil.)

: Dr. Phaitoon Suanmafai, Pali IV, B.A. (Ed.), M.A. (Bud.), Ph.D. (Bud.)

Date of Graduation : 29 March 2013

ABSTRACT

This thesis mainly focused on the historical background and the significance of the local-herbal-medical doctors and the ethic of local-herbal-medical doctors. The result of the study found that the ethic of that the local-herbal-medical doctors applied in processing their occupation could be divided into three categories.

1) The history of local-herbal-medical doctors was gradually developed in the long history. This medical treatment had a specific method in convening knowledge by learning by heart. Then, it was written down as a book form. Moreover, there was code of ethic for local-herbal-medical doctors named *Chandasata*. Those who occupied this career had to consider those code of ethic.

2) The local-herbal-medical doctors also implemented the Buddhist ethic in agreeable with the diseases such as the three unwholesome, the sublime states of mind, the basis for success, had the ability of the ill-persons to medicine. This led the local-herbal-medical doctors in having well-known frame, and in the other hand, those customers who came to take service also felt safety and trust in being severed.

3) This study found that the ethical problem of the local-herbal-medical doctors was selfishness, due to the situation of economic crisis. Some just wanted to become the local-herbal-medical doctors for earning income, but were lack of moral ethics in this profession.

Nevertheless, the solutions for such ethical problems need a lot of cooperation from all parts of the society. However, the three well-known local-herbal-medical doctors, Mr.Kam Chusrithong, Mr.Suth Chamnamming, Mr.Buddha Bochaila, had suggested that: 1) the local-herbal-medical doctors should hold the Buddhist principle of being mindful, 2) the local-herbal-medical doctors should hold the sublime state of mind, 3) the local-herbal-medical doctors should devoid of bias and negative thought to the customers.